

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Dato: 9. oktober 2015
Kontor: Straffuldbyrdselskontoret
Sagsbeh: Pernille Bjørnholk
Sagsnr.: 2015-1902-0230
Dok.: 1617969

**Evaluering af indsatsen mod radikaliserings
og ekstremisme i fængsler mv.**

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

1. Indledning

1.1. Danmark har i de senere år stået over for en stigende terrortrussel fra radikaliserede og ekstremistiske miljøer.

Dette kom på tragisk vis til udtryk ved angrebene i København den 14. og 15. februar 2015, hvor to civile blev dræbt, og flere betjente blev såret.

Som det fremgår af regeringsgrundlaget *Sammen for fremtiden*, vil regeringen styrke værnet mod terror og sætte ind over for truslen fra religiøs radikaliserings og ekstremisme.

Nærværende evaluering har til formål at identificere eventuelle udfordringer i forhold til indsatsen mod radikaliserings og ekstremisme i fængsler og arresthuse samt at pege på konkrete initiativer, der kan være med til at modvirke, at indsatte bliver radikaliseret eller på anden vis inspireret til ekstremisme.

1.2. I Danmark er der gennem flere år opbygget et solidt, tværsektorielt samarbejde om forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme på tværs af myndigheder, herunder et tæt samarbejde mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (tidligere Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold, Justitsministeriet, Styrelsen for International Rekruttering og Integration (tidligere Socialstyrelsen), Politiets Efterretningstjeneste (PET), kriminalforsorgen, kommuner og politikredse.

Styrelsen for International Rekruttering og Integration yder rådgivning på strategisk niveau til landets kommuner og politikredse i forhold til tilrettelæggelse og organisering af indsatser til forebyggelse af ekstremisme og gennemfører længerevarende rådgivnings- og samarbejdsforløb med udvalgte kommuner, der oplever særlige problemer med ekstremisme. Styrelsen for International Rekruttering og Integration er desuden ansvarlig for udvikling af metoder i forebyggelsesindsatsen og arbejder generelt for at styrke sociale indsatser målrettet unge, der har udfordringer med radikaliserings og ekstremisme, så der bliver skabt en langsigtet og bæredygtig effekt i forebyggelsesarbejdet. I konkrete enkelt- og gruppesager, hvor der er en bekymring for unge, som udviser tegn på radikaliserings og ekstremisme, tilbyder den nationale Videns- og Specialrådgivningsorganisation (VISO) under Socialstyrelsen rådgivning i forhold til udredning af den unges situation og behov for støtte.

Forebyggelsescenteret i PET yder rådgivning om radikaliserings og ekstremisme med særligt fokus på voldelig ekstremisme og gennemfører forebyggende samtaler

med personer, der befinder sig i ekstremistiske miljøer. Desuden arbejder PET gennem sin outreach-indsats med at inddrage lokalsamfunds- og civilsamfundsaktører i en forebyggende indsats.

En central del af den danske forebyggelsesindsats løftes af kommunale fagpersoner og politi som led i det generelle kriminalitetsforebyggende arbejde. Forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme blandt børn og unge varetages af det kriminalpræventive samarbejde mellem skole, sociale myndigheder og politi – det såkaldte *SSP-samarbejde*. I landets kommuner er udvalgte medarbejdere fra politi og kommune opkvalificerede inden for ekstremisme og radikaliserings. Landet over er der oprettet regionale netværk mellem disse SSP-ressourcepersoner – nogle steder benævnt Infohuse – hvor lokale myndighedspersoner kan få rådgivning om forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme.

Der er endvidere sket opkvalificering af medarbejdere i psykiatrien, de sociale myndigheder og politiet – det såkaldte *PSP-samarbejde* – der har til formål at forebygge kriminalitet blandt udsatte borgere med psykiske vanskeligheder. Opkvalificeringen har til formål at sætte medarbejderne bedre i stand til at gribe ind, hvis en borger viser tegn på radikaliserings.

Der ydes desuden en stor indsats inden for det såkaldte *KSP-samarbejde* mellem kriminalforsorgen, de sociale myndigheder og politiet. Formålet med dette samarbejde er at skabe en koordineret indsats over for personer, der løslades fra fængsel mv., med henblik på at sikre, at disse personer hjælpes videre på den rigtige måde, og for at forebygge tilbagefald til ny kriminalitet.

Forebyggelsesindsatsen i Danmark sker i tæt samarbejde med internationale samarbejdspartnere. Danmark har i en årrække deltaget i det internationale arbejde med at forebygge ekstremisme og terrorisme, bl.a. via indsatser, der skal fremme demokrati og respekt for menneskerettigheder i tredjelande. Udenrigsministeriet koordinerer arbejdet med at opbygge kapacitet hos vores partnerlande.

1.3. Med satspuljeaftalen fra januar 2015 har et bredt flertal af Folketingets partier afsat 60,9 mio. kr. til at styrke indsatsen mod radikaliserings og ekstremisme, navnlig gennem forebyggelse af radikaliserings blandt unge og hjælp til personer, der ønsker at komme ud af ekstremistiske netværk.

1.4. Formålet med denne evaluering er at sikre, at myndighedsindsatsen over for radikaliserings og ekstremisme i fængsler mv. er bedst muligt ge-

ret til at opdage tegn på radikaliserings og ekstremisme hos indsatte i fængsler og arresthuse og sætte ind med hensigtsmæssige tiltag.

Evalueringen er udarbejdet af Justitsministeriet med bidrag fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Social- og Indenrigsministeriet (tidligere Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale forhold), Beskæftigelsesministeriet, Undervisningsministeriet, Kirkeministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet og PET. Endvidere har Justitsministeriet inddraget repræsentanter fra Fængselsforbundet og Kriminalforsorgsforeningen i arbejdet med evalueringen.

Til brug for evalueringen har Justitsministeriet kortlagt den eksisterende indsats mod radikaliserings og ekstremisme i fængsler, arresthuse og sikrede institutioner. Kortlægningen er udarbejdet som et bilag til evalueringen. Kortlægningen er opbygget med udgangspunkt i de tre faser, hvor myndighederne har mulighed for at sætte ind over for radikaliserings og ekstremisme i fængsler mv.: *i forbindelse med indsættelse, under indsættelse og i forbindelse med løsladelse*. Kortlægningen indeholder tillige en beskrivelse af *indsatsen i de sikrede institutioner*, hvor unge under 18 år kan anbringes som alternativ til anbringelse i fængsler mv.

På baggrund af kortlægningen har Justitsministeriet i samarbejde med de nævnte parter identificeret en række nye initiativer, der kan styrke indsatsen mod radikaliserings og ekstremisme i fængsler mv.

Evalueringsens pkt. 2 indeholder nogle overvejelser om begreberne radikaliserings og ekstremisme og om de overordnede temaer for indsatsen mod radikaliserings og ekstremisme i fængsler mv. Pkt. 3 indeholder en evaluering af den eksisterende indsats og forslag til en række konkrete initiativer for at styrke indsatsen inden for følgende temaer:

- Myndighedssamarbejde og udveksling af oplysninger
- Tiltag rettet mod den enkelte indsatte
- Religiøse forkynnderes rolle
- Modvirkning af subkulturer

2. Kort om radikaliserings og ekstremisme

2.1. Truslen fra radikaliserings og ekstremisme

PETs Center for Terroranalyse (CTA) har i en trusselsvurdering af 18. marts 2015 – bl.a. under henvisning til terrorangrebene i København den 14. og 15. februar 2015 – vurderet, at terrortruslen mod Danmark er alvorlig.

CTA vurderer i den forbindelse, at der udgår en terrortrussel fra personer, der færdes i militant islamistiske miljøer, og at personer, der påvirkes af militant islamistisk propaganda, og som samtidig har forbindelser til kriminelle miljøer med en høj grad af voldsparathed, kan være af stigende betydning for terrortruslen.

CTA vurderer endvidere, at hjemvendte fra konflikten i Syrien og i Irak udgør en særlig terrortrussel mod Danmark i kraft af de færdigheder, de kan have opnået, samt at der i Danmark eksisterer kapacitet til med lettilgængelige våben at foretage terrorangreb, der kan gennemføres efter kort planlægning.

CTA vurderer herudover, at den aktuelle militant islamistiske propaganda kan påvirke personer til at gennemføre angreb mod symbolmål såsom personer, institutioner og begivenheder, der opfattes som krænkende for islam, jødiske mål, forsvars- og sikkerhedsmyndigheder eller andre myndigheder/myndigheds personer samt ubeskyttede civile mål.

CTA vurderer desuden, at militant islamistisk propaganda især kan have en radikaliserende effekt på socialt marginaliserede unge, der søger en identitet, og at visse gruppefællesskaber kan virke særligt fremmende for radikaliserings, herunder fællesskaber i fængsler.

2.2. Definitioner på radikaliserings og ekstremisme

Begreberne radikaliserings og ekstremisme er vanskelige at definere kort og entydigt. I denne evaluering er der taget udgangspunkt i de definitioner af begreberne, som er benyttet i den tidligere regerings handlingsplan om forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme (september 2014).

I handlingsplanen defineres *radikaliserings* og *ekstremisme* således (side 5):

Radikaliserings

En proces, som kan foregå på forskellige måder, og som kan ske over en relativt kort tidsperiode, men også over længere tid. Der er ingen simple årsagssammenhænge, og radikaliserings kan igangsættes på baggrund af mange forskellige faktorer og have forskellige endemål. Radikaliserings kan komme til udtryk ved en støtte til radikale

synspunkter eller ekstremistisk ideologi og kan også medføre accept af brugen af vold eller andre ulovlige midler for at opnå et politisk/religiøst mål.

Ekstremisme

Forenkede verdensopfattelser og fjendebilleder, hvor bestemte grupper eller samfundsforskeligheder ses som truende. Intolerance og manglende respekt for andre menneskers synspunkter, frihed og rettigheder. Afvisning af grundlæggende demokratiske værdier og normer eller manglende accept af demokratiske beslutningsprocesser. Anvendelse af ulovlige og eventuelt voldelige metoder for at opnå et politisk/religiøst ideologisk mål.

Som det fremgår, er definitionerne meget brede, og de vil både kunne anvendes i forhold til personer, der alene har radikale og ekstremistiske holdninger, men som ikke nødvendigvis søger at fremme disse gennem ulovlige midler, og i forhold til personer, der søger at fremme radikale og ekstreme holdninger gennem vold eller andre ulovlige midler.

2.3. Generelle udfordringer

Fraværet af klare og entydige definitioner af radikaliserings og ekstremisme sammenholdt med det forhold, at gruppen af radikaliserede og ekstremistiske personer også rummer personer, der ikke har til hensigt at fremme deres holdninger gennem ulovlige midler, indebærer en række udfordringer.

Udfordringerne består bl.a. i, at det kan være vanskeligt for myndighederne at opdage tegn på radikaliserings og ekstremisme. Eksempelvis er det ikke ualmindeligt, at indsættelse i fængsler eller arresthuse i sig selv medfører en mere intensiv religionsudøvelse hos nogle indsatte, hvilket kan forveksles med tegn på radikaliserings. Samtidig kan det være vanskeligt at vurdere, om en person, der har ekstreme holdninger, også har til hensigt at gennemføre disse holdninger med ulovlige midler.

Dertil kommer, at radikaliserede og ekstremistiske miljøer er kendetegnet ved en stor lukkethed, og at personer fra sådanne miljøer i visse tilfælde forsøger at skjule deres holdninger.

Selv om myndighederne har stor fokus på radikaliserings og ekstremisme, vil der være grænsetilfælde, ligesom det – realistisk set – ikke vil være muligt for myndighederne at opdage alle sådanne personer. Dette gør sig også gældende i relation til indsatte i fængsler mv.

2.4. Udfordringer i fængsler mv.

Erfaringerne fra Danmark og andre lande viser, at der er udfordringer med radikaliserings og ekstremisme i fængsler mv. Det gælder bl.a. i forhold til indsatte, der er sigtet eller dømt for terrorisme eller andre ekstremistisk motiverede forbrydelser. Også indsatte, der ikke er sigtet eller dømt for sådanne forbrydelser, kan imidlertid være radikaliserede eller ekstremistiske.

Samtidig findes der indsatte, som er i risiko for at blive radikaliseret, fordi de bl.a. søger identitet og fællesskaber.

Dette indebærer bl.a. en risiko for, at de radikaliserede og ekstremistiske kræfter i fængslerne påvirker hinanden og deres medindsatte i en endnu mere radikaliseret retning. Samtidig er der en risiko for, at kriminelle miljøer, der bl.a. kan være kendetegnet ved øget voldsparathed og adgang til våben, sammenblandes med de ekstremistiske miljøer, hvilket kan indebære en øget risiko for terrorisme mv.

3. Evaluering og konkrete initiativer

Denne evaluering skal danne grundlag for at iværksætte nye initiativer, der skal modvirke, at indsatte bliver radikaliseret eller på anden vis inspireret til ekstremisme i fængsler og arresthuse.

Indsatsen mod radikalisering og ekstremisme i fængsler mv. og de foreslåede initiativer er i det følgende opdelt i fire overordnede temaer:

- **Myndighedssamarbejde og udveksling af oplysninger.** Der er behov for et stærkt myndighedssamarbejde, hvor myndighederne udveksler oplysninger om personer, der udviser tegn på radikalisering og ekstremisme (initiativ nr. 1-4) (pkt. 3.1).
- **Tiltag rettet mod den enkelte indsatte.** Der er behov for efter en konkret vurdering at iværksætte relevante socialfaglige og/eller tvangsmæssige tiltag over for indsatte, der udviser tegn på radikalisering og ekstremisme (initiativ nr. 5-7) (pkt. 3.2).
- **Religiøse forkynderes rolle.** Der er behov for at fastholde fokus på de religiøse forkynderes rolle i forhold til forebyggelse af radikalisering og ekstremisme i fængsler (initiativ nr. 8) (pkt. 3.3).
- **Modvirkning af subkulturer.** Der er behov for at modvirke subkulturer i fængsler mv., herunder ved at placere radikaliserede og ekstremistiske indsatte på en sådan måde, at påvirkningsrisikoen for medindsatte minimeres (initiativ nr. 9-10) (pkt. 3.4).

3.1. Myndighedssamarbejde og udveksling af oplysninger

Der er behov for et stærkt myndighedssamarbejde, hvor myndighederne udveksler oplysninger om personer, der har udvist tegn på radikaliserings og ekstremisme.

3.1.1. En række myndigheder er involveret i indsatsen mod radikaliserings og ekstremisme, og flere myndigheder kan derfor ligge inde med oplysninger om en person, der udviser tegn på radikaliserings og ekstremisme.

Eksempelvis vil politikredse, Politiets Efterretningstjeneste (PET), regioner og kommuner i visse tilfælde være i besiddelse af oplysninger om tegn på radikaliserings og ekstremisme hos en person, der skal indsættes som afsoner eller arrestant i en af kriminalforsorgens institutioner.

Tilsvarende vil kriminalforsorgen i forbindelse med afsoning kunne få kendskab til forhold omkring en afsoner eller arrestant, der vil være relevante for andre myndigheder i forbindelse med indsatsen over for den pågældende efter løsladelse.

3.1.2. Der er allerede indført en række procedurer for at sikre et tæt myndighedssamarbejde omkring udveksling af oplysninger.

Kriminalforsorgen og PET har etableret en særlig indberetningsordning, der i hovedtræk indebærer, at kriminalforsorgens institutioner – via Direktoratet for Kriminalforsorgen – afgiver indberetning til PET om indsatte, der udviser tegn på radikaliserings og ekstremisme under afsoning eller varetægtsfængsling. Oplysningerne kan bl.a. vedrøre den indsatte adfærd, udtalelser, litteratur, effekter, symboler og besøgende.

Proceduren for indberetning af bekymringstegn blev ændret umiddelbart efter angrebene i København i februar 2015, således at *alle* indberetninger fra institutionerne nu skal videresendes til PET. Der henvises til pkt. 2.2 i kortlægningen.

I forlængelse af et møde med PET i juli 2015 har kriminalforsorgen desuden opdateret de interne procedurer samt indført nye foreløbige procedurer om orientering af PET i forbindelse med løsladelse af indberettede personer.

Ved varetægtsfængsling eller indsættelse til afsoning i kriminalforsorgens institutioner afleverer politiet en følgeseddel eller et anmeldelsesskema til kriminalforsorgen. På disse skemaer noteres bl.a. en række personlige data

om arrestanten eller afsoneren, men oplysninger om tegn på radikalisering eller ekstremisme videregives ikke i praksis i denne sammenhæng.

3.1.3. Adgangen for en forvaltningsmyndighed til at videregive oplysninger om enkeltpersoner (personoplysninger) til en anden forvaltningsmyndighed reguleres af persondatalovens regler, uanset om videregivelsen sker manuelt eller elektronisk, jf. forvaltningslovens § 28, stk. 1. Der henvises til pkt. 1.1.1 i kortlægningen.

Som nærmere beskrevet det nævnte sted i kortlægningen regulerer persondataloven myndighedernes mulighed for at videregive oplysninger til andre forvaltningsmyndigheder om bl.a. racemæssig eller etnisk baggrund, politisk eller religiøs overbevisning samt oplysninger om strafbare forhold og væsentlige sociale problemer.

Persondataloven giver i vidt omfang myndigheder mulighed for at videregive de pågældende oplysninger, hvis det er nødvendigt til brug for en myndigheds udførelse af sine opgaver. Der henvises til pkt. 1.1.1 i kortlægningen.

Persondataloven suppleres af forskellige regelsæt, der udvider henholdsvis begrænser myndigheders adgang til at videregive oplysninger til andre forvaltningsmyndigheder.

I relation til udveksling af oplysninger i samarbejdet mellem kriminalforsorgen, de sociale myndigheder og politiet (KSP-samarbejdet) er det i retsplejelovens § 115 fastsat, at myndighederne uden samtykke kan videregive oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold, hvis det er nødvendigt af hensyn til myndighedernes samarbejde om indsatsen over for dømte, der løslades fra kriminalforsorgens institutioner, og dømte under 18 år, der løslades fra institutioner uden for kriminalforsorgen. Der henvises til pkt. 3.1.1 og 3.2.1 i kortlægningen.

I forhold til PET følger det af § 4 i PET-loven, at andre forvaltningsmyndigheder efter anmodning fra PET skal videregive oplysninger til PET, hvis PET vurderer, at oplysningerne må antages at have betydning for varetagelsen af PETs opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13 (forbrydelser mod statens sikkerhed mv.). Der henvises til pkt. 2.4.2.3 i kortlægningen.

3.1.4. Det har betydning for en vellykket indsats over for radikalisering, at der er et velfungerende samarbejde mellem de involverede myndigheder, såvel eksternt som internt. Et centralt element i samarbejdet består i ud-

veksling af oplysninger mellem myndighederne, hvilket også er muligt inden for de gældende retlige rammer. I praksis udveksler myndighederne således løbende oplysninger om mulig radikaliserings mv. Kortlægningen har dog vist, at reglerne om udveksling af oplysninger kan give anledning til tvivl for praktikere, når konkrete oplysninger skal udveksles.

3.1.5. I forhold til at styrke myndighedssamarbejdet omkring udveksling af oplysninger kan der peges på følgende initiativer:

Initiativ nr. 1: Videregivelse af oplysninger om tegn på radikaliserings og ekstremisme til Direktoratet for Kriminalforsorgen i forbindelse med indsættelse

- Direktoratet for Kriminalforsorgen etablerer procedurer for indberetning af oplysninger fra relevante myndigheder til kriminalforsorgen om tegn på radikaliserings og ekstremisme hos personer, der står foran indsættelse. Indberetningssystemet skal om muligt kunne interagere med systemunderstøttelsen hos PET.

Initiativ nr. 2: Oprettelse af et elektronisk indberetningssystem

Som led i samarbejdet med PET har kriminalforsorgen etableret procedurer for indberetning til centralt hold i Direktoratet for Kriminalforsorgen af indsatte, der udviser tegn på radikaliserings og ekstremisme. Alle indberetninger skal sendes videre til PET.

- Direktoratet for Kriminalforsorgen etablerer et elektronisk indberetningssystem internt i kriminalforsorgen med henblik på at skabe en let og ensartet praksis for disse indberetninger. Det elektroniske indberetningssystem vil samtidig gøre det muligt at spore, hvordan der er fulgt op på de enkelte indberetninger.
- Kriminalforsorgens klientsystem opgraderes, så systemet i højere grad kan håndtere oplysninger om radikaliserings. Opgraderingen vil bl.a. betyde, at der bliver muligt løbende at registrere oplysninger om den enkelte indsattes adfærd, håndtere oplysninger fra mentorforløb, motivationsarbejde, sikkerhedsmæssige indgreb og andre særlige foranstaltninger, som er relevante for denne særlige gruppe indsatte. Opgraderingen vil også forbedre mulighederne for at føre statistik over udviklingen i antallet af radikaliserede og ekstremistiske indsatte, igangsatte initiativer mv.

Initiativ nr. 3: Udvidelse af KSP-samarbejdet (retsplejelovens § 115)

Der er med retsplejelovens § 115 etableret et mere systemiseret myndighedssamarbejde (KSP-samarbejdet) mellem kriminalforsorgen, de sociale myndigheder og politiet om koordinering af indsatsen over for dømte med henblik på at imødegå ny kriminalitet. Samarbejdet indebærer bl.a., at der regelmæssigt kan ske en hurtig og smidig udveksling af oplysninger mellem de involverede myndigheder.

KSP-samarbejdet finder kun anvendelse på oplysninger om *dømte* personer, hvorimod oplysninger om *varetægtsfængslede* personer falder uden for anvendelsesområde for retsplejelovens § 115 og i stedet reguleres af persondataloven.

Som nævnt ovenfor under pkt. 3.1.4 har kortlægningen vist, at der er behov for større klarhed over reglerne for videregivelse af oplysninger, så der ikke opstår tvivl for praktikere, når konkrete oplysninger skal udveksles, ligesom der skal være klare procedurer for udvekslingen.

- Målgruppen for KSP-samarbejdet udvides til at omfatte såvel dømte som varetægtsfængslede personer, der viser tegn på radikaliserings og ekstremisme. En sådan udvidelse vil kræve en ændring af bestemmelsen i retsplejelovens § 115. Justitsministeriet vil fremsætte et lovforslag herom i den kommende folketingssamling.
- Udvidelsen af retsplejelovens § 115 følges op med undervisningstiltag, idet Justitsministeriet etablerer et *vidensteam*, som sammen med relevante personer fra f.eks. kriminalforsorgen og politiet kan bidrage til at sikre, at praktikere på området har det fornødne kendskab til mulighederne for at udveksle oplysninger. Dette vidensteam kan f.eks. i forbindelse med besøg i kommuner og regioner rundt om i landet redegøre for regelgrundlaget om udveksling af oplysninger, gennemgå cases og hjælpe med at afklare de problemstillinger, der viser sig i det praktiske arbejde.
- Endvidere vil Rigs politiet sammen med kriminalforsorgen og PET etablere fælles procedurer for mere systematisk videregivelse af oplysninger til PET om løsladelse af radikaliserede og ekstremistiske personer. Dette vil være en opgave for politi og anklagemyndighed, når der er tale om løsladelse af varetægtsarrestanter, herunder orientering inden for KSP samarbejdet. Når der er tale om løsladelse af dømte efter afsoning, vil det være kriminalforsorgen, der orienterer PET og andre relevante myndigheder. Kriminalforsorgen og PET har

i juli 2015 indgået aftale om nye foreløbige procedurer for sådanne orienteringer.

Initiativ nr. 4: Styrket indsats i de sikrede institutioner uden for kriminalforsorgens regi

Unge under 18 år kan anbringes på sikrede institutioner af både strafferetlige og socialpædagogiske grunde. Opholdet på sikrede institutioner kan bl.a. træde i stedet for varetægtsfængsling (varetægtssurrogat) og afsoning af en dom eller kan ske som led i en idømt social foranstaltning (ungdoms-sanktion). De sikrede institutioner ligger uden for kriminalforsorgens regi, og institutionerne er derfor ikke omfattet af de procedurer, som gælder i kriminalforsorgens regi, men tilsvarende problemstillinger kan gøre sig gældende i forhold til de sikrede institutioner.

Der er derfor behov for øget fokus på identifikation og håndtering af tegn på radikaliserings og ekstremisme blandt unge på de sikrede institutioner.

- Styrelsen for International Rekruttering og Integration vil sikre et øget fokus på radikaliserings og ekstremisme blandt indsatte i de sikrede institutioner uden for kriminalforsorgens regi gennem uddannelse af personalet. Justitsministeriets vidensteam (jf. initiativ 3) vil desuden sætte fokus på videregivelse af oplysninger om tegn på radikaliserings til relevante myndigheder og yde bistand i forhold til reglerne herom.

3.2. Initiativer rettet mod den enkelte indsatte

Der er behov for en målrettet indsats over for radikaliserende indsatte, både ved begrænsning af den enkeltes muligheder for at radikaliserer andre og ved en styrkelse af indsatsen for at hjælpe de indsatte til at forlade ekstremistiske miljøer (exit-indsatsen).

Når en person indsættes i et fængsel eller en anden institution under kriminalforsorgen, giver det myndighederne mulighed for at iværksætte en række initiativer for at bringe den pågældende ud af kriminalitet.

Der kan for det første være tale om kontrolforanstaltninger, der iværksættes af ordens- og sikkerhedsmæssige grunde, bl.a. for at forhindre ny kriminalitet. I forhold til indsatte med tegn på radikaliseret og ekstremistisk adfærd kan der f.eks. være behov for at begrænse deres muligheder for at opfordre og påvirke andre indsatte til radikalisering og ekstremisme. Der henvises til pkt. 2.3.3 i kortlægningen.

For det andet kan der være tale om tiltag, der skal støtte den indsatte til at leve et almindeligt liv uden kriminalitet. Det kan f.eks. dreje sig om hjælp til at forlade et ekstremistisk miljø, herunder etablering af et mentorforløb eller iværksættelse af uddannelses-, beskæftigelses- eller behandlingsmæssige tiltag.

Myndighedernes indsats må selvsagt afpasses i lyset af den indsatte forhold, herunder hvorvidt der er tale om en person, der alene har radikale og ekstreme holdninger, men som ikke nødvendigvis søger at fremme disse gennem ulovlige midler, eller om der er tale om en person, der søger at fremme sine holdninger gennem ulovlige midler eller søger at påvirke andre hertil.

3.2.1. Begrænsning af indsatte kontakt med omverdenen

3.2.1.1. Frihedsberøvelse indebærer i sig selv en række begrænsninger i de indsatte adgang til kontakt med omverdenen, da det selvsagt ikke er muligt at mødes eller tale med andre i samme omfang, som når man er på fri fod.

Ud over de indskrænkninger, der følger af selve frihedsberøvelsen, kan kriminalforsorgen yderligere iværksætte en række kontrolforanstaltninger over for de indsatte, hvis det er nødvendigt af hensyn til orden og sikkerhed.

Der kan bl.a. iværksættes brevkontrol (gennemlæsning af breve) og besøgskontrol (overvårelse af besøg), og de indsatte kan om nødvendigt forbydes at modtage besøg af bestemte personer, fratages adgangen til at føre

telefonsamtaler eller udelukkes fra fællesskab med andre indsatte. Der henvises til pkt. 2.3.3.3 i kortlægningen.

Herudover har indsatte i lukkede fængsler og arresthuse kun adgang til internettet via et sikret pc-netværk, som alene giver adgang til et begrænset antal hjemmesider, der primært tjener uddannelsesmæssige formål.

I åbne fængsler kan indsatte, som deltager i uddannelse, få adgang til internettet i skolen, ligesom de fleste åbne fængsler også har indført internetcafé-ordninger til fritidsbrug. Brugen overvåges af personalet, og de fleste institutioner har desuden opsat begrænsninger for, hvilke sider der kan tilgås i form af filterløsninger, der hindrer adgang til forskellige sociale medier og til hjemmesider med eksplicit seksuelt eller voldeligt indhold. Kravet om begrænsninger af internetadgangen er ikke reguleret centralt, og derfor er der forskellige løsninger lokalt. Kriminalforsorgen er ved at gennemføre en standardisering, således at alle åbne fængsler har den samme filtrering.

Der er desuden generelt forbud mod mobiltelefoner i kriminalforsorgens institutioner. Det gælder for indsatte i både arresthuse, lukkede og åbne fængsler, at de ikke må medtage, besidde eller råde over mobiltelefoner eller lignende kommunikationsudstyr. Overtrædelse af forbuddet kan i alle institutionerne straffes disciplinært. For så vidt angår indsatte i lukkede fængsler eller arresthuse følger det herudover af straffelovens § 124, stk. 4, at uretmæssig besiddelse af mobiltelefon eller lignende kommunikationsudstyr straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder. Der henvises til pkt. 2.3.5 i kortlægningen.

3.2.1.2. I praksis er det navnlig indsmugling af mobiltelefoner, der er en udfordring for kriminalforsorgen, og der er derfor iværksat en række initiativer for at forhindre indsmuglingen.

Der er opsat faste metaldetektorkarme i alle arresthuse og lukkede fængsler, ligesom disse institutioner råder over håndholdte metaldetektorer. Endvidere anvendes bagagescannere i de lukkede fængsler og enkelte store arresthuse.

Herudover udfører kriminalforsorgens personale et stort antal visitationer af indsatte, celler og opholdslokaler mv.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har desuden i de seneste år iværksat en række initiativer for at intensivere kontrollen med mobiltelefoner i fængs-

lerne, bl.a. gennem indkøb af flere håndholdte mobildetektorer og overdækning af gårdtursarealer.

3.2.1.3. Overtrædelse af forbuddet mod mobiltelefoner og lignende kommunikationsudstyr kan resultere i disciplinærstraf og almindelig straf, ligesom telefonen naturligvis vil blive konfiskeret.

I de åbne fængsler anvendes disciplinærstraffe i form af advarsel, bøde og strafcelle. Der er imidlertid betydelige variationer i brugen af de forskellige disciplinærstraffe fra institution til institution.

I arresthusene og de lukkede fængsler anvendes normalt strafcelle som disciplinærstraf. Disciplinærstraffen udmåles som udgangspunkt til 5 dages strafcelle i førstegangstilfælde, 7 dages strafcelle anden gang og 10 dages strafcelle tredje gang. Herudover vil forholdet blive meldt til politiet, således at der ligeledes kan rejses tiltale i en straffesag (straffelovens § 124, stk. 4). Straffen i sådanne sager fastsættes som udgangspunkt til 7 dages fængsel i førstegangstilfælde.

I 2014 blev der konfiskeret 1.921 mobiltelefoner i kriminalforsorgen – heraf blev 1.484 fundet på indsatte celler eller på områder, hvortil indsatte havde adgang, mens 437 blev fundet på områder, hvortil indsatte ikke havde haft adgang. Sidstnævnte kan eksempelvis være indkastede telefoner, som inddrages ved kontroller inden gårdture. I de lukkede fængsler og arresthusene blev der konfiskeret 1.192 mobiltelefoner, heraf blev 797 fundet på celler eller på områder, hvortil indsatte havde adgang, og 395 på områder, hvortil indsatte ikke havde haft adgang.

Der blev samme år indgivet politianmeldelse i sager om frihedsberøvedes uretmæssige besiddelse af mobiltelefoner i lukkede fængsler eller arresthuse i 742 tilfælde. Når antallet af indgivne anmeldelser ikke svarer fuldstændig til antallet af mobiltelefoner fundet i lukkede fængsler eller arresthuse på celler eller områder, hvortil indsatte havde adgang, kan det skyldes, at det ikke altid er muligt at pege på en bestemt gerningsmand.

3.2.1.4. Antallet af konfiskerede mobiltelefoner viser, at indsatsen for at holde mobiltelefoner ude af fængsler og arresthuse kan styrkes, og særligt vil en styrket indsats over for indsmugling af mobiltelefoner i kriminalforsorgens institutioner understøtte et mål om nultolerance over for ulovlige genstande i fængslerne.

Mobiltelefoner – og navnlig nyere telefoner med internetadgang – kan benyttes af radikaliserede og ekstremistiske indsatte til at tilgå ekstremistisk

propaganda på internettet, hvilket kan indebære en yderligere radikaliseringsring af de pågældende. Samtidig kan sådanne mobiltelefoner potentielt benyttes til at udbrede radikale og ekstreme budskaber til omverdenen.

Indsmugling af mobiltelefoner kan i videre omfang end i dag vanskeliggøres ved at optimere adgangskontrollen i lukkede fængsler, herunder lukkede afdelinger i åbne fængsler, og i de to arresthuse, hvor der påtænkes etableret sektionering, jf. initiativ nr. 9 nedenfor. Det vil kræve, at adgangskontrollen i disse lokaliteter gennemføres uden undtagelse, og at alle personer uanset ærinde og tidspunkt skal gå igennem adgangskontrollen. Det vil således også gælde for kriminalforsorgens personale og andre med ærinde i fængsler og arresthuse. Desuden bør forbud mod at medbringe mobiltelefoner i lukkede fængsler og arresthuse i relation til alle personer håndhæves uden mulighed for dispensation, herunder også i relation til kriminalforsorgens personale.

3.2.1.5. På den baggrund kan der peges på følgende initiativ:

Initiativ nr. 5: Øget indsats mod indsmugling af mobiltelefoner

- Kriminalforsorgen iværksætter en øget indsats mod indsmugling af mobiltelefoner ved at optimere adgangskontrollen i lukkede fængsler, herunder lukkede afdelinger i åbne fængsler. Dette vil bl.a. ske ved at skærpe adgangskontrollen til disse lokaliteter, herunder gennem bygningsmæssige ændringer, ligesom der vil ske en opgradering af det eksisterende materiel. Der vil endvidere blive afsat ekstra personaleressourcer til at udføre adgangskontrollen.
- Kriminalforsorgen strømliner og følger op på anvendelsen af disciplinærstraffe for besiddelse af mobiltelefoner i de åbne fængsler med henblik på at sikre, at der sættes effektivt ind med ensartede og hensigtsmæssige reaktioner.

3.2.2. Exit-forløb og andre støtteforanstaltninger

3.2.2.1. Ved indsættelse i kriminalforsorgens institutioner afdækkes den indsattes sociale og personlige forhold med henblik på iværksættelse af relevante foranstaltninger for at støtte den pågældende til at kunne leve et almindeligt liv uden kriminalitet.

Det undersøges bl.a., om den indsatte i forvejen er tilknyttet et mentorforløb i kommunalt regi, således at et sådant forløb eventuelt kan fortsættes under indsættelsen. Der henvises til pkt. 2.2 i kortlægningen.

Hvis et mentorforløb ikke allerede er iværksat, er der også mulighed for at påbegynde et sådant forløb under indsættelsen. Der er bl.a. etableret en mentorordning, der er særligt målrettet personer dømt efter terrorlovgivningen, personer dømt for hadforbrydelser samt dømte og varetægtsfængslede, der vurderes at være sårbare over for radikaliserings.

Det er en forudsætning for at indlede et mentorforløb, at den indsatte er motiveret for og egnet til at indgå heri. Erfaringsmæssigt er det således meget vanskeligt at få en person til at forlade et radikaliseret eller ekstremistisk miljø, medmindre den pågældende selv ønsker at forlade miljøet.

Det har generelt været en udfordring for mentorarbejdet, at radikaliserede og ekstremistiske indsatte ikke erkender, at de har behov for at forandre deres tilværelse. Der henvises til pkt. 2.3.1 i kortlægningen.

Kriminalforsorgen indgår også på det fremadrettede plan i et nært samarbejde med kommunerne, idet der allerede fra indsættelsen arbejdes hen imod løsladelsen, hvor kommunerne i vid udstrækning vil få ansvaret for den videre indsats.

Samarbejdet mellem kriminalforsorgen og kommunerne foregår inden for rammerne af projektet *God Løsladelse*, som har eksisteret siden 2009. Som led i dette samarbejde er der udarbejdet en køreplan for god løsladelse. Køreplanen beskriver, hvordan kriminalforsorgen og kommunerne mest hensigtsmæssigt samarbejder om den dømtes situation i perioden fra indsættelse til løsladelse, bl.a. i forhold til brugen af handleplaner. Køreplanen skal være med til at sikre, at der ved løsladelsen er sikret bolig, forsørgelse, videreførelse af eventuel behandling og andre faktorer, der kan være med til at sikre, at den løsladte ikke begår ny kriminalitet efter løsladelse.

Også i forbindelse med udslusning efter afsoning skal kommunerne og kriminalforsorgen vurdere, om den dømte har behov for en mentor, der kan tage over, når kriminalforsorgens indsats stopper. Der henvises til pkt. 3.1.2 og 3.2.2 i kortlægningen.

3.2.2.2. I praksis har der i perioden fra januar 2013 til den 1. august 2015 været igangsat 13 mentorforløb rettet mod radikaliserede personer, og yderligere fire forløb er under etablering.

Det begrænsede antal mentorforløb af denne type hænger dels sammen med, at målgruppen er relativt lille, dels at radikaliserede og ekstremistiske indsatte ofte afviser, at der skulle være behov for forandring, og derfor er vanskeligt at motivere til at deltage i et mentorforløb.

I lyset heraf kan der peges på følgende initiativer:

Initiativ nr. 6: Styrket exitindsats

Med satspuljeaftalen fra januar 2015 er der afsat midler til at styrke kriminalforsorgens indsats for at hjælpe personer til at forlade ekstremistiske miljøer.

- Med henblik på at give exit-indsatsen et yderligere løft vil Direktoratet for Kriminalforsorgen i samarbejde med PET og Styrelsen for International Rekruttering og Integration udarbejde motivationsprogrammer for indsatte, der udviser tegn på radikaliserings og ekstremisme. Sådanne programmer vil kunne bidrage til, at flere indsatte bliver motiverede til at benytte de exittiltag, som myndighederne kan tilbyde.
- Samtidig vil kriminalforsorgen i handleplaner for de indsatte, som indberettes til PET for tegn på radikaliserings eller ekstremisme, særskilt tage stilling til, hvordan den indsatte radikaliserede eller ekstremistiske adfærd skal håndteres – både under indsættelse og i forbindelse med løsladelse. Disse handleplaner vil skulle koordineres med kommunerne.

Initiativ nr. 7: Evaluering af indsatsen

- Justitsministeriets Forskningskontor evaluerer indsatsen i fængsler mv. over for den målgruppe, der viser tegn på radikaliserings og ekstremisme. I første halvår af 2018 vil der kunne foretages en evaluering af indsatsen i fængsler, arresthuse og på sikrede institutioner. Evalueringen skal pege på best practice og på de udfordringer, der er forbundet med indsatsen. Til brug for evalueringen kan der løbende opsamles data om målgruppen, der suppleres af kvalitative interview.

3.3. Religiøse forkynderes rolle

Der er behov for at fastholde fokus på de religiøse forkynderes rolle i forhold til forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme i fængsler.

3.3.1. Retten til religionsfrihed efter grundloven og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention gælder også for indsatte i kriminalforsorgens institutioner, og indsatte skal således have mulighed for at udøve deres religion.

De religiøse forkyndere, der er tilknyttet kriminalforsorgens institutioner, spiller af samme grund en væsentlig rolle i forhold til religiøs ekstremisme, idet de kan påvirke de indsatte i en mere eller mindre ekstremistisk retning.

Samtaler mellem indsatte og religiøse forkyndere foregår i fortrolighed, hvilket kan give de indsatte en mulighed for at udtrykke mere ekstreme synspunkter over for en person, som de respekterer. De religiøse forkyndere kan i den forbindelse bidrage til at få indsatte, der er på vej i en ekstremistisk eller radikaliseret retning, tilbage på sporet.

3.3.2. Hvis religiøse forkyndere under en sjælesorgssamtale bliver bekendt med oplysninger om tegn på radikaliserings og ekstremisme, opstår spørgsmålet, om disse oplysninger bør videregives til andre.

I den forbindelse følger det af straffelovens § 141, at alle – også religiøse forkyndere – har pligt til at gøre, hvad der står i deres magt for at forebygge visse alvorlige forbrydelser, som man har eller får kendskab til, om fornødent ved at foretage politianmeldelse. Anmeldelsespligten gælder visse forbrydelser mod staten eller de øverste statsmyndigheder og forbrydelser, der medfører fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier. Der henvises til pkt. 2.4.2.2 i kortlægningen.

Religiøse forkyndere er således omfattet af den almindelige anmeldelsespligt, uanset at de i kraft af deres ansættelse i kriminalforsorgens institutioner som udgangspunkt er underlagt de almindelige forvaltningsretlige regler om tavshedspligt. For så vidt angår videregivelse af oplysninger efter PET-loven henvises til pkt. 2.4.2.5 i kortlægningen. Rækkevidden af beskyttelsen af tavshedspligten for religiøse forkyndere fra andre trossamfund end folkekirken vil blive undersøgt i andet regi. Der henvises til pkt. 2.4.2.1 i kortlægningen.

3.3.3. Efter de gældende regler i straffuldbyrdelsesloven og varetægtsbekendtgørelsen har indsatte ret til at udøve deres religion gennem deltagelse i gudstjenester, der afholdes i institutionen.

Indsatte har også ret til at tale med en religiøs forkynder (sjælesorgssamtaler). For varetægtsarrestanter gælder dog, at politiet kan modsætte sig dette af hensyn til varetægtsfængslingens øjemed.

Indsatte har også ret til i øvrigt at udøve deres religion gennem bl.a. bøn, rituel afvaskning, anvendelse af religiøse rekvisitter, særlige beklædningsgenstande eller særlig kost. Der henvises til pkt. 2.4.1 i kortlægningen.

3.3.4. For at sikre, at de religiøse forkyndere, der tilknyttes kriminalforsorgens institutioner, understøtter indsatsen mod radikaliserings og ekstremisme, er der indført en række krav vedrørende ansættelsesproceduren og efterfølgende gejstligt tilsyn.

Ansættelse af religiøse forkyndere sker efter opslag og afholdelse af ansættelsessamtaler mv. Ved udvælgelse og ansættelse af religiøse forkyndere nedsættes et lokalt ansættelsesudvalg. Hvis der ikke er en autoritativ religiøs myndighed inden for det pågældende trossamfund, kan en eller flere sagkyndige personer desuden medvirke under ansættelsessamtalerne. De sagkyndige personer skal rådgive ansættelsesudvalget om ansøgerens indsigt i religiøse og kulturelle forhold og om den pågældende ansøgers evne til at varetage den religiøse betjening af indsatte, herunder afholdelse af religiøse handlinger, sjælesorgssamtaler og eventuel studiekreds på tjenestestedet.

I forbindelse med ansættelse af personale, herunder religiøse forkyndere, kan kriminalforsorgen, når der er anledning hertil, rette henvendelse til PET om efterretningstjenestens eventuelle kendskab til ansøgeren. PET foretager i den anledning en undersøgelse af ansøgeren i politiets registre, hvorefter relevante oplysninger videregives til kriminalforsorgen. Der henvises til pkt. 2.4.3.1 i kortlægningen.

Religiøse forkyndere skal endvidere underlægge sig et gejstligt tilsyn, der som udgangspunkt foretages af en autoritativ myndighed inden for det pågældende trossamfund. Der henvises til pkt. 2.4.3.2 i kortlægningen.

3.3.5. I forhold til at sikre, at religiøse forkyndere indgiver politianmeldelse, hvis de gennem deres virke får kendskab til planer om alvorlige forbrydelser, kan der peges på følgende initiativ:

Initiativ nr. 8: Indskærpelse af religiøse forkynderes anmeldelsespligt

- Kriminalforsorgen indskærper over for alle religiøse forkyndere, der virker i landets fængsler og arrester, at de til trods for deres tavshedspligt har pligt til at afværge terrorisme og andre alvorlige forbrydelser, om nødvendigt gennem anmeldelse.
- Samtidig fastholder kriminalforsorgen fokus på de gældende krav i forbindelse med ansættelse af religiøse forkyndere og det gejstlige tilsyn med de pågældende, der skal sikre, at religiøse forkyndere også fremadrettet kan udfylde en vigtig rolle i indsatsen mod radikalisering og ekstremisme i fængslerne.

3.4. Modvirken af subkulturer

Der er behov for at modvirke subkulturer i fængsler mv., herunder ved at placere radikaliserede og ekstremistiske indsatte på en sådan måde, at påvirkningsrisikoen for medindsatte minimeres.

3.4.1. Sproglig og kulturel barriere

3.4.1.1. Radikaliserede og ekstremistiske miljøer er generelt meget lukkede og sikkerhedsbevidste. Når det gælder indsatte med udenlandsk baggrund, udfordres indsatsen mod radikaliserings og ekstremisme endvidere af, at kriminalforsorgens personale kun i begrænset omfang har indsigt i de sprog, som tales i miljøet, og i de kulturelle normer, der præger disse.

En del indsatte i kriminalforsorgens institutioner taler andre sprog end dansk (eller engelsk), og det forekommer derfor, at grupper af indsatte taler sammen på et sprog, som personalet ikke forstår.

3.4.1.2. Sådanne situationer kan virke intimiderende for personalet, ligesom det kan gøre det vanskeligt at følge med i, hvad der foregår, og om de indsatte eventuelt udviser tegn på radikaliserings og ekstremisme.

Det er Direktoratet for Kriminalforsorgens opfattelse, at den sproglige barriere mellem personalet og visse indsatte ikke opleves som et stort problem, om end det ikke kan afvises, at nogle indberetninger om tegn på radikaliserings og ekstremisme reelt er begrundet i en manglende viden om andre nationaliteters samfundsmæssige forhold og måde at kommunikere på. Der henvises til pkt. 2.5 i kortlægningen.

3.4.1.3. Som led i udmøntningen af den tidligere handlingsplan om forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme 2009-2012 udviklede og gennemførte kriminalforsorgen i 2012 i samarbejde med PET målrettede uddannelsesforløb om forebyggelse af radikaliserings og voldelig ekstremisme. På disse kurser blev deltagerne undervist i at identificere tegn på radikaliserings og ekstremisme. Der er efterfølgende afholdt kurser for alle nyansatte medarbejdere.

De hidtidige uddannelsesforløb vil blive videreudviklet, ligesom der vil ske en generel oprustning i forhold til uddannelse af kriminalforsorgens personale. Der henvises til pkt. 2.1 i kortlægningen.

3.4.1.4. Med henblik på at styrke personalets muligheder for at opdage tegn på radikaliserings og ekstremisme har det desuden været overvejet, om der bør indføres et generelt krav om, at indsatte i kriminalforsorgens institutioner skal tale dansk, hvis de er i stand til det.

Et sådant krav vil imidlertid indebære en række praktiske udfordringer, bl.a. fordi de indsatte i såvel åbne som lukkede fængsler har adgang til fællesskab med andre indsatte både i beskæftigelsestiden og i fritiden, hvilket betyder, at de i et stort antal situationer har mulighed for at kommunikere indbyrdes, uden at personalet er til stede eller inden for hørevidde. Hvis de indsatte faktisk ønsker at tale sammen uden at blive overhørt af personalet, vil de således have mulighed for det, uanset om der indføres et sprogkrav.

Desuden vil indførelsen af en sådan ordning kunne rejse spørgsmål om overholdelsen af bl.a. retten til ytringsfrihed efter grundloven og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

3.4.1.5. På baggrund af ovenstående vurderes det, at indsatsen bør koncentrerer om en uddannelsesmæssig styrkelse af kriminalforsorgens personale, således at fængselsbetjente såvel som andre relevante personalegrupper bliver endnu bedre rustet til at håndtere indsatte med anden baggrund end dansk. En grundig kulturel indsigt i miljøerne vurderes således at være af afgørende betydning for såvel kriminalforsorgens forebyggende indsats som for arbejdet med efterforskning og overvågning af miljøerne.

Den sproglige barriere vurderes som nævnt ikke at udgøre et stort problem i forhold til personalets muligheder for at spotte tegn på radikaliserings og ekstremisme. Ikke desto mindre vil en styrkelse af kommunikationen mellem personalet og de indsatte naturligvis forbedre mulighederne for at opnå en positiv kontakt, som kan danne grundlag for en mere generel resocialiserende indsats. Da de indsatte taler mange forskellige sprog og dialekter, vurderes det ikke realistisk at nedbryde den sproglige barriere gennem en generel opkvalificering af personalet. Der kan dog være anledning til at iværksætte en mere fokuseret indsats i institutioner, hvor der er særlige udfordringer.

I lyset heraf kan der peges på følgende initiativ:

Initiativ nr. 9: Styrkelse af kriminalforsorgens kulturelle indsigt i radikaliserede og ekstremistiske miljøer

- Direktoratet for Kriminalforsorgen iværksætter en styrkelse af personalets forudsætninger for at spotte tendenser til radikaliserings og ekstremisme gennem fortsat fokus på bred rekruttering af medarbejdere og gennem bedre uddannelse af personalet i forhold til de kulturer, der præger de ekstremistiske miljøer, herunder ved afholdelse af kurser ude på tjenestesteder, der er direkte relateret til det praktiske arbejde.

- Direktoratet for Kriminalforsorgen tager initiativ til i videre omfang end nu at inddrage personer med indsigt i de indsatte sprog og kultur i det resocialiserende arbejde, f.eks. ved at lade relevante ressourcepersoner fra civilsamfundet indgå i motivationsarbejdet.
- Det afgøres på det enkelte tjenestested, i hvilket omfang der gennemføres uddannelse i sprog for medarbejdere, der som følge af deres opgaver har særligt behov for at kunne opnå en nær kontakt med indsatte, der ikke taler dansk.

3.4.2. Placering af radikaliserede og ekstremistiske indsatte

3.4.2.1. Hvis radikaliserede og ekstremistiske indsatte placeres på almindelige afdelinger i fængslerne, kan der være en risiko for, at de vil søge at påvirke andre indsatte i negativ retning.

Modsat vil det også indebære en risiko at samle de radikaliserede og ekstremistiske indsatte på specielle afdelinger, da disse i så fald kan tænkes at danne grobund for ekstremistiske subkulturer.

3.4.2.2. Straffuldbyrdelsesloven giver mulighed for at overføre en indsat til en anden institution for at hindre kontakt til bestemte indsatte eller for bedre at kunne tage hånd om den indsatte adfærd.

Kriminalforsorgen har gennem årene benyttet denne adgang i lovgivningen til at gennemføre sektioneringer i visse fængsler og arresthuse. Sektioneringerne har navnlig haft til formål at gøre det muligt løbende at ændre sammensætningen af indsatte og mindske antallet af indsatte på samme afdeling for at undgå konfrontationer.

Sektioneringen har navnlig været gennemført i relation til rocker- og bandemiljøet. Kriminalforsorgen benytter imidlertid i et vist omfang også sektionering i relation til radikaliserede og ekstremistiske indsatte. Denne gruppe placeres således typisk efter et såkaldt ”fortyndingsprincip”, der går ud på at sprede gruppen over forskellige afdelinger.

Etablering af sektionering i kriminalforsorgens eksisterende bygninger er forbundet med visse vanskeligheder, idet hovedparten af bygningerne er af ældre dato og indrettet efter daværende principper for bl.a. afsonings- og arbejdsmiljøforhold.

3.4.2.3. Placeringen af radikaliserede og ekstremistiske indsatte skal ske på en sådan måde, at deres muligheder for at anspore eller opildne andre indsatte til radikalisering og ekstremisme begrænses mest muligt.

Der kan i den forbindelse peges på følgende initiativ:

Initiativ nr. 10: Øget brug af sektionering

- Direktoratet for Kriminalforsorgen øger brugen af sektionering ved at etablere nye, mindre afdelinger, hvor radikaliserede og ekstremistiske indsatte kan placeres. På den måde vil man kunne begrænse de pågældendes muligheder for at påvirke andre indsatte med deres holdninger, og kontrolmulighederne forbedres.

En radikaliserende indsat kan eksempelvis anbringes sammen med personer, der af forskellige grunde placeres på mindre afdelinger af hensyn til deres egen sikkerhed. Det kunne f.eks. være en tidligere rocker, der ønsker at forlade rockergruppen. Indsatte, der vurderes at være sårbare for radikalisering, skal selvfølgelig navnlig holdes afsondret fra radikaliserende indsatte. Der vil i den forbindelse også kunne tages højde for risikoen for ”cross-over” mellem bandemiljøet og det militant islamistiske miljø.

For at kunne sikre den rigtige placering i forhold til medindsatte skal der indrettes små enheder med hver fire til seks pladser, hvor de indsatte på de enkelte enheder er fuldstændigt afsondret fra andre indsatte. Der vil i den forbindelse kunne etableres de nødvendige faciliteter, herunder bad/toilet, køkken, arbejds-/undervisningsrum, fritidsfaciliteter, adgangsveje mv. til hver enkelt enhed. De små enheder vil samtidig kunne have en højere personalebemanding end normalt med henblik på nøje at kunne monitorere og overvåge de indsatte og sikre, at bekymrende adfærd blandt de indsatte bliver observeret og videreformidlet til rette myndigheder. Samtidig vil en øget personalebemanding gøre det muligt på små afdelinger at arbejde mere målrettet med adfærdsændring og med motivations- og exitindsats, navnlig når der samtidig sker en opkvalificering af personalets indsigt i de kulturer, der præger de radikaliserede og ekstremistiske miljøer, jf. initiativ nr. 9.

Justitsministeriet vil i denne folketingssamling fremsætte et lovforslag om ændring af straffuldbyrdsloven, så der skabes bedre muligheder for at sætte ind over for radikaliserende indsatte i forbindelse med placeringen i fængsler og arresthuse, herunder ved anvendelse af sektionering over for radikaliserede og ekstremistiske indsatte.